

Suomen luonnonsuojeluliitto
Kotkankatu 9, 00510 HELSINKI, puh. (09) 228 081, faksi (09) 228 08 200

12.3.2003

Biodiversiteettiasiat hallitusohjelmassa

Luonnonsuojelun tavoitteena on lajien ja luontotyyppien suotuisa suojelun taso. Uhanalaisten eliölaajien määrä on maassamme yhä kasvussa. Suurin monimuotoisuuden uhka on elinympäristöjen väheneminen ja pirstaloituminen.

Yksi biodiversiteetin suojelua haittaava ongelma on eri hallinnonalojen heikko sitoutuminen oman sektorinsa vastuuseen monimuotoisuuden suojelussa. Eri hallinnonalojen yhteistoimintaa on kehitettävä, jotta Suomi pystyy vastaamaan Haagin ja Johannesburgin ympäristökokouksien koviin haasteisiin. Seuraavan hallituksen kausi on ratkaiseva sille, saadaanko monimuotoisuuden väheneminen pysäytettyä tai saadaanko sitä edes merkittävästi hidastettua vuoteen 2010 mennessä.

Tutkimus ja seuranta

Luonnonsuojelun uudelle kierrokselle on jo nyt hyvä tietopohja viimeaikaisissa uusissa tutkimuksissa (UHEKS, SAVA, ESSU, FIBRE jne.). Uusia suojelupäätöksiä ei voi viivyttää vetoamalla tiedonpuutteeseen.

Parantuneesta tiedosta huolimatta vähän tunnettujen lajiryhmien tutkimusta ja luontotyyppien kartoituksia tulee lisätä. Myös biodiversiteetin seurantajärjestelmää tulee kehittää. Tietokantoja tulee kehittää niin, että monimuotoisuusnäkökohdat voidaan huomioida kaikessa alueiden käytössä ja sen suunnittelussa.

Biodiversiteettiohjelman kansallisen toimintaohjelman päivitys

Keskeinen eri ministeriöiden (YM, MMM, KTM, LVM, OPM, SM, UM jne.) toimintaa koordinoiva foorumi on ollut Suomen biologista monimuotoisuutta koskeva kansallinen toimintaohjelma. Nykyisen vuonna 2005 päättyvän ohjelman tulosten arviointi ja uuden tekeminen tapahtuu seuraavalla hallituskaudella.

Seuraavan hallituksen tulee nostaa biodiversiteettiohjelman statusta. Nykyisen toimintaohjelman ongelmana on, että siitä ei ole valtioneuvoston päätöstä eikä siihen saatu lisärahaa. Siksi toimintaohjelma on ollut lähinnä vain kokoelma siitä mitä eri tahot muutenkin tekevät. Nämä puutteet on syytä korjata tekemällä uudesta ohjelmasta valtioneuvoston päätös ja sille rahoitusohjelma. Uudesta ohjelmasta tulee tehdä myös etukäteisarviointina ohjelma-YVA sen kattavuuden varmistamiseksi.

Luonnonsuojelun rahoitus turvattava

Nykyistä luonnonsuojelun rahoitusohjelmaa on jatkettava ja täydennettävä toisella

Vanhojen suojeluohjelmien ja Natura 2000 -ohjelman toteutus tulee tehdä sovitussa aikataulussa. Ajallaan maksetut korvaukset ovat myös maanomistajien etu.

Lisäksi tarvitaan uusi rahoitusohjelma muun muassa Etelä-Suomen metsien, perinnemaisemien sekä uhanalaisten eläinten ja kasvien suojeluohjelmien toteuttamiseksi. Myös soidensuojelun täydennysohjelma tulee toteuttaa.

Uudesta luonnonsuojelun rahoitusohjelmasta on sovittava jo seuraavan hallituksen aikana, koska nykyisen ohjelman sitomisvaltuudet loppuvat sen aikana. Tätä päätöstä ei voi siirtää vuonna 2007 mahdollisesti alkavalle hallituskaudelle.

Ympäristöhallinto tarvitsee lisää henkilöstöä muun muassa suojeluohjelmien toteuttamiseksi aikataulun mukaisesti, Naturan hoito- ja käyttösuunnitelmien valmistelemiseksi sekä luonnonsuojelulain luontotyyppi- ja lajisuojelupäätösten tekemiseksi.

Metsiensuojelu

Maamme suurin luonnonsuojeluongelma on Etelä-Suomen metsien suojelu. Valtioneuvoston periaatepäätös Etelä-Suomen metsien suojelusta on toteutettava eikä sen resursseja saa leikata.

Metso-toimintaohjelmaan kuuluvan, luonnonsuojelulain mukaisen suojeluohjelman valmistelu on aloitettava riittävän ajoissa ja siihen on osoitettava riittävät voimavarat.

Metsähallituksen tuloutustavoitetta on laskettava, jotta metsätalous saadaan nykyistä ekologisesti ja sosiaalisesti kestävämmälle pohjalle valtion mailla. Myös Pohjois-Suomen luonnonvarasuunnitelmia ja alue-ekologisia suunnitelmia tulee päivittää. Viimeiset valtion omistamat vanhat metsät tulee siirtää hakkuiden ulkopuolelle.

Kansallinen metsäohjelma 2010 on päivitettävä tasapainoiseksi kokonaisuudeksi. Metsätalouden tuet on suunnattava monimuotoisuutta vaarantavista työlajeista luonnon hoitoon.

Metsälainsäädäntöä on uudistettava metsäluontoa vaaliviksi. Metsälaki, kestävän metsätalouden rahoituslaki ja laki metsien hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta tulee päivittää.

Metsäneuvontaa on uudistettava niin, että maanomistajat saavat myös luonnonmukaisia vaihtoehtoja.

Maa- ja metsätalousministeriön on kehitettävä kansalaisten osallistumismahdollisuuksia avaamalla ekologisen kestävyuden perusteella kaikki metsiä koskevat toimikunnat myös ympäristöjärjestöille.

Luonnonsuojelualueiden hoito- ja kunnossapitomäärärahoja on lisättävä. Näin turvataan suojelualueiden luontoarvojen säilyminen. Suojelualueiden hoito, ennallistaminen ja luontomatkailu tuovat maaseudulle rahaa ja työpaikkoja. Kansallispuistoja tulee lisätä etenkin Etelä-Suomeen (esimerkiksi Itämeri-ohjelmaa

tukeva Porkkalan kansallispuisto). Yhtä tärkeää kuin uusien kansallispuistojen perustaminen on nykyisten kansallispuistojen laajentaminen ja täydentäminen vesialueilla.

Maassamme ei ole vielä yhtään luotokohdetta maailmanperintökohteena. Seuraavan hallituksen on tehtävä niistä ensimmäiset esitykset UNESCO:lle.

Seuraavan EU-tukikauden neuvottelut: rakenne- ja maatalousrahat

Luonnonsuojelu on suuri aluepoliittinen ja maaseutupoliittinen mahdollisuus. Luonnonsuojelua ja sen työllisyysmahdollisuuksia on hyödynnettävä täysimääräisesti myös EU:n rakenne- ja maatalousohjelmia uusittaessa.

Naturan hoito- ja käyttösuunnitelmista on saatava näihin ohjelmiin nimenomainen kirjaus. Tulevaisuudessa rakennerahastohankkeista kolmanneksen tulee olla ympäristömyönteisiä.

Maatalouspolitiikassa on varmistettava perinnemaisemien hoito myös kansallisilla tukipäätöksillä siltä osin, kun EU-tukien rahoitusehdot eivät täyty. Karjatalouden ja erityisesti alkuperäisrotujen jatkuminen tulee varmistaa.

Riista- ja kala-asiat ympäristöhallinnon piiriin

Suomessa luonnonvaraisesti esiintyvien eläinten suojelussa ja niiden kantojen hoidossa on kansallisella, jopa kansainväliselläkin tasolla ilmeneviä puutteita, jotka johtuvat pääosin siitä, että vastuu asioiden hoidosta jakautuu edelleenkin kahdelle eri hallinnonhaaralle. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalaan kuuluvat riistaeläimiin, rauhoittamattomiin nisäkkäisiin ja lintuihin sekä metsästyksen liittyvät asiat ja talouskaloihin ja kalastukseen liittyvät asiat. Useat näihin ryhmiin kuuluvat eläinlajit kuten suurpedot ja lohikalat ovat uhanalaisia, mutta näidenkin lajien ja niiden kantojen suojeluvastuu on edelleen maa- ja metsätalousministeriöllä.

Tilanne on varsin kärjistynyt mm. suurpetoja sekä lohi- ja taimenkantoja koskevissa kysymyksissä. Kaksi vuotta sitten Suomen luonnonsuojeluliitto, Luonto-Liitto, Suomen WWF ja Animalia vaativat vetoomuksessaan suurpetoasioiden siirtämistä maa- ja metsätalousministeriöltä ympäristöministeriölle. Vetoomuksen allekirjoitti lyhyessä ajassa yli 20.000 kansalaista.

Asiat eivät ole kuitenkaan edenneet toivotulla tavalla. Luonnonsuojelukysymysten hallinnollinen hajanaisuus on jatkunut ympäristöministeriön vastatessa siitä pääosin kotimaassa ja kokonaan kansainvälisellä tasolla kuten EU:n ympäristöpolitiikan puitteissa.

Seuraavan hallituksen tulee pikaisesti ryhtyä valmistelemaan hallinnonuudistusta maa- ja metsätalousministeriön kala- ja riistaosaston toimialaan liittyvien riista- ja kala-asioiden siirtämiseksi ministeriötasolla ympäristöministeriöön ja aluetasolla alueellisiin ympäristökeskuksiin. Poikkeuksena ovat porotalouteen ja elinkeinokalatalouden rahoitus- ja tukikysymyksiin liittyvät asiat. Ne voisivat jäädä edelleen maa- ja metsätalousministeriön vastuualueeseen, ellei sitten katsota tarkoituksenmukaiseksi siirtää MMM:n kaikki luonnonvara-asiat YM:n alaisuuteen.

Maamme nykyinen kalastuspolitiikka tulisi arvioida uudelleen monimuotoisuusnäkökulmasta.

Saaristossa ja Ahvenanmaalla harjoitettavasta vesilintujen kevätmetsästyksestä tulee luopua, koska se on biologisesti kestämatöntä ja EU:n lintudirektiivin vastaista. Aikansa eläneen perinteen ylläpito antaa ulospäin huonon kuvan suomalaisesta metsästyskulttuurista ja tarjoaa muille maille esimerkin jatkaa väärä ja eläinkantojen kannalta tuhoisia metsästystapoja. Metsästyslakia tulee tätä varten muuttaa.

Maastoliikennettä rajoitettava

Maastoliikenne moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla on kasvanut räjähdysmäisesti sekä talvi- että kesäaikana. Nykyinen maastoliikennelaki ja sen sisällöstä omaksutut tulkinnat eivät pysty estämään moottoroidun maastoliikenteen aiheuttamia haittoja luonnolle ja muiden ihmisten virkistyskäytölle. Sen vuoksi maastoliikennelakia tulee tiukentaa siten, että huvittelu- ja harrastusmielessä tapahtuvan maastoliikenteen lupaehtoja täsmennetään ja toiminta rajataan ennalta määrätyille suppeille reiteille ja alueille.

Vesipuitedirektiivi monimuotoisuuden tukena

Vesipuitedirektiivin toimeenpano ja vesilain uudistus on seuraavan hallituksen suurimpia haasteita myös luonnon monimuotoisuuden kannalta. Vesipuitedirektiivi tuo ekologian takaisin vesiasioihin. Tämä on suuri mahdollisuus, joka pitää luonnonsuojelussa käyttää hyväksi.

Lisätietoja:

Tapani Veistola, Natura-vastaava, Suomen luonnonsuojeluliitto, puh. 2280 8266
Ilpo Kuronen, luonnonsuojelupäällikkö, Suomen luonnonsuojeluliitto, puh. 2280 8215